

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

« 29 » серпня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ ТРУДОВЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
галузь знань:	08 Право
спеціальність:	081 Право
освітньо-професійна програма	Право
вид дисципліни:	за вибором
факультет:	юридичний

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Кулачок-Тітова Л.В., к.ю.н., доцент, доцент кафедри
державно-правових дисциплін.

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін юридичного
факультету

Протокол від «27» серпня 2025 року № 12

Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін

Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми другий (магістерський)
рівень вищої освіти за спеціальністю 081 Право

Гарант освітньо-професійної програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти «Право»
доктор юридичних наук, професор

Віталій СЕРЬОГІН

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародне трудове право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності D8 Право

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та нормативні засади відносин держав та інших суб'єктів міжнародного права з приводу відносин в сфері праці.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:

Дати уявлення про систему міжнародних трудових стандартів, їхню роль в формуванні національного трудового права. Вивчити особливості міжнародно-правового регулювання праці, функції ООН та МОП в цій сфері. Особливості нормативного закріплення трудових стандартів Ради Європи та ЄС, їх значення для реформування національного трудового права.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Формування у студентів таких компетентностей:

–здатність в умовах розвитку правової науки і державної політики вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, уміння набувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційно-освітні технології (ЗК-3);

–здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в різних сферах юридичної діяльності, вміння реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності (ПК-2);

–здатність кваліфіковано тлумачити нормативно-правові акти (ПК-7);

–здатність приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення (ПК-9);

–здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі права (ПК-11).

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
22 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	4 год.
Самостійна робота	
88 год.	110 год.
У тому числі, індивідуальні завдання (реферат)	

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів:

Володіє передовими фундаментальними знаннями у галузі права та широким методологічним інструментарієм вивчення галузевих інститутів права (ПРН-1);

Здійснює комплексний критичний аналіз, оцінює та синтезує новітні ідеї у галузі права із використанням напрацювань у пізнанні явищ суміжних галузей науки (ПРН-2);

Здатний до самовдосконалення, всебічного саморозвитку, постійного підвищення професійної кваліфікації у сфері права протягом життя (ПРН-7);

Знає основні філософські підходи до правової дійсності; розуміє основні закономірності розвитку правових явищ і процесів, здатний застосувати підходи основних типів праворозуміння та обґрунтування права до конкретних теоретичних категорій; втілювати і екстраполювати принципи права у прийняття правових рішень, розробку проектів нормативно-правових актів та правозастосування (ПРН-8);

Вміє аналізувати сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку вітчизняної правової системи з врахуванням її місця на юридичній мапі світу; здійснювати порівняльний аналіз правових явищ, виявляти їх спільні ознаки та відмінності на підставі встановлення визначених критеріїв порівняння; аналізувати основні джерела права сучасних правових систем світу (ПРН-9);

Здатний обробляти й тлумачити колізійні норми; має навички самостійної роботи з нормативно-правовими актами; навички вирішення правових ситуацій; аналізувати норми національного і міжнародного законодавства, правильно документувати результати аналізу; здатний брати участь у проведенні юридичної експертизи проектів нормативно-правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в конкретних сферах юридичної діяльності (ПРН-16);

Здатний фахово розуміти і тлумачити зміст норм права та їх правильного застосування; сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримується принципів етики юриста, володіє навичками та розумінням значення саморозвитку, підвищення своєї кваліфікації та майстерності; нетерпимий до корупційної поведінки та корупційних проявів, володіє достатнім рівнем професійної та основами доктринальної правосвідомості (ПРН-19);

Вміє розглядати заяви, скарги фізичних та юридичних осіб, роз'яснювати сторонам їх права і обов'язки; здатний охарактеризувати та застосовувати організаційно-правові форми та засоби охорони і захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб (ПРН-20)..

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Загальні положення міжнародного трудового права.
2. Основоположні права і принципи в сфері праці
3. Міжнародні трудові стандарти.

Розділ 1. Загальні положення міжнародного трудового права

Тема 1. Поняття міжнародного трудового права, його предмет, метод та принципи

Поняття та предмет міжнародного трудового права. Спільне та відмінне між національним та міжнародним трудовим правом. Особливості методу міжнародного трудового права: диспозитивні та імперативні елементи. Застосування порівняльного методу в міжнародному трудовому праві. Принципи міжнародного трудового права. Основоположні (фундаментальні) принципи міжнародного трудового права: свободи об'єднань та дієве визнання права на ведення колективних переговорів; скасування усіх форм примусової або обов'язкової праці; дієва заборона дитячої праці; недопущення дискримінації в сфері праці і занять.

Тема 2. Історія розвитку міжнародного трудового права

Передумови виникнення міжнародно-правового регулювання праці в 19-му столітті. Вклад Р. Оуена, Ч. Хіндлі, Д. Лєграна в започаткуванні ідеї міжнародно-правового регулювання праці. Асоціація з юридичного захисту трудящих. Створення Міжнародної організації праці (МОП) та початок її діяльності. СРСР і МОП. Діяльність Альбера Тома. Філадельфійська декларація відносно цілей і задач МОП. МОП в період після Другої світової війни. Сучасне міжнародно-правове регулювання відносин в сфері праці. Протиріччя між багатими та бідними країнами з приводу прийняття міжнародних трудових норм. Зміна політики МОП після закінчення холодної війни. МОП і проблема глобалізації. Програма гідної праці, Декларація МОП 2008 р про соціальну справедливість в цілях справедливої глобалізації.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного трудового права.

Поняття та види суб'єктів міжнародного трудового права. Міжнародні організації. МОП: структура, Міжнародна конференція праці, Міжнародне бюро праці; Адміністративна рада Міжнародного бюро праці. Міжнародна асоціація соціального забезпечення. Всесвітня організація охорони здоров'я; Всесвітня торгова організація; Організація економічного співробітництва і розвитку; регіональні міжнародні організації. Міжнародні профспілкові організації. Міжнародні об'єднання роботодавців. Неурядові організації, пов'язані із міжнародним трудовим правом.

Тема 4. Джерела міжнародного трудового права. Контроль за дотриманням міжнародних трудових стандартів та їх ефективність.

Поняття та класифікація джерел міжнародного трудового права. Співвідношення міжнародного і національного трудового права. Основоположні принципи і права в сфері праці. Пряма дія джерел міжнародного трудового права.

Види джерел за кількістю держав-учасників. Універсальні та регіональні акти. Акти СНД, Ради Європи, Європейського Союзу, Північноамериканська угода про співробітництво в сфері праці, Меркосур. Класифікація за формою акта: міжнародні договори; Jus cogens; національне законодавство; рекомендаційні міжнародні акти; міжнародні колективні договори та угоди; корпоративні акти багатонаціональних корпорацій; кодекси поведінки неурядових організацій. Класифікація актів МОП за статусом та за змістом. Процедури, пов'язані з актами МОП.

Механізм контролю за дотриманням міжнародних трудових стандартів. Нагляд. Розгляд скарг. Спеціальні контрольні процедури МОП. Інші способи контролю за дотриманням міжнародних трудових стандартів. «Соціальні застереження» США та ЄС. Дискусія про «соціальні застереження» в межах Всесвітньої торгової організації. Контроль за дотриманням корпоративних кодексів поведінки. Соціальне маркування. Ефективність міжнародних трудових норм.

Розділ 2. Основоположні права і принципи в сфері праці

Тема 5. Свобода об'єднання та дієве визнання права на ведення колективних переговорів.

Правові акти про свободу об'єднання та визнання права на ведення колективних переговорів ООН, МОП, регіональних та національних актах. «Позитивне» і «негативне» право на об'єднання. Створення організацій. Право самостійно створювати статути та організувати свою діяльність. Недопущення розпуску в адміністративному порядку. Право об'єднань на створення федерацій та конфедерацій.

Право на ведення колективних переговорів і укладання колективних договорів. Предмет колективних переговорів, зміст колективних договорів. Сторони та рівні колективних переговорів і договорів. Принципи ведення, сфера дії, строк дії та юридична сила колективних договорів.

Процедури інформування і консультацій з представниками робітників в управлінні організацією. Акти МОП і Європейська соціальна хартія. Національні моделі інформування працівників в європейських державах. Директиви ЄС про європейські виробничі ради 1994 і 2009 рр. Директива ЄС про інформування та проведення консультацій з працівниками 2002 р. Участь працівників в наглядових радах компаній.

Мирні процедури вирішення трудових спорів між учасниками соціального партнерства. Страйки та інші промислові акції працівників. Локауті та інші засоби захисту роботодавців від промислових акцій працівників.

Тема 6. Скасування усіх форм примусової або обов'язкової праці. Дієва заборона дитячої праці

Правові акти про заборону рабства та примусової праці: акти Ліги націй, ООН, МОП, регіональні та двосторонні угоди, національне законодавство. Примусова праця, рабство і торгівля людьми. Легальні визначення примусової праці в конвенціях МОП: мета легальних визначень; сфера застосування; визначення примусової праці. Положення Конвенції МОП 1930 р. про примусову працю № 29. Рекомендація МОП 1930 р. про опосередкований примус до праці № 35.

Правові акти щодо праці дітей і підлітків. Проблема дитячої праці в сучасному світі. Визначення поняття дитячої праці. Дискусія щодо використання дитячої праці. Зв'язок бідності та застосування дитячої праці. Конвенція МОП 1973 р. про мінімальний вік № 138 та Рекомендація № 146. Конвенція 1999 р. про найгірші форми дитячої праці № 182. Рекомендація № 190..

Тема 7. Недопущення дискримінації в галузі праці і занять.

Правові акти щодо заборони дискримінації в сфері праці. Сучасні концепції забезпечення рівності в сфері праці: рівне звернення; диференціація і дискримінація; формальна та реальна рівність; відкриті і закриті переліки критеріїв дискримінації; пряма і опосередкована, відкрита і прихована дискримінація. Сфера застосування антидискримінаційного законодавства. Дискримінація в трактовці Конвенції МОП 1958 р. про дискримінацію в сфері праці і занять № 111 та критерії дискримінації. Расова і гендерна дискримінація; гендерна дискримінація; дискримінація, пов'язана з поглядами працівника. Законні виключення із принципу рівного звернення: специфічні вимоги роботи; міркування національної безпеки; захист окремих категорій працівників («компенсуюча дія»).

Розділ 3. Міжнародні трудові стандарти.

Тема 8. Зайнятість.

Різні підходи до права на працю. Міжнародні акти щодо права на працю і захист від безробіття. Ключові елементи міжнародно-правового регулювання питання зайнятості. Конвенції та рекомендації МОП щодо політики в галузі зайнятості. Гнучкість і стабільність на ринку праці. Європейська політика «гнучкобільності». Акти МОП про розвиток людських ресурсів. Діяльність служб і агенств зайнятості, проблема зайомної праці. Право на працю і стабільність трудових відносин. Рекомендація 2006 р. про трудове праворідношення № 198. Припинення трудових відносин. Збереження трудових відносин при переході підприємства в ЄС.

Тема 9. Оплата праці.

Міжнародні акти щодо оплати праці: загальні міжнародні правові стандарти; акти МОП. Поняття, форма виплати, свобода розпорядження, періодичність виплати заробітної плати. Право працівника на інформацію про належну йому заробітну плату.

Захист права працівника на заробітну плату у випадку банкрутства роботодавця. Історія проблеми та тенденції розвитку національного законодавства. Конвенція МОП 1949 р. про охорону заробітної плати № 95. Конвенція МОП 1992 р. про захист вимог трудящих у випадку неплатоспроможності їхнього підприємця № 173. Директива ЄС №2002/74/ЄС. Мінімальний розмір оплати праці. Право на індексацію заробітної плати.

Тема 10. Робочий час і час відпочинку. Здоров'я та безпечні умови праці (охорона праці). Захист персональних даних працівників.

Робочий час: загальні норми; нормальна і скорочена тривалість робочого часу; надурочні роботи; регулювання робочого часу окремих категорій працівників. Час відпочинку: щотижневий відпочинок; оплачувана відпустка. Окремі види робочого часу: робота на умовах неповного робочого часу; надомна праця та телеробота; нічна праця.

Загальні питання безпеки та гігієни праці. Акти МОП про безпеку та гігієну праці. Еволюція міжнародного підходу до безпеки і гігієни праці. Акти 1981 р. і Протокол 2002 р. Акти 2006 р.

Право людини на захист приватного життя і свободи слова: основні поняття і правові акти. Рекомендація Ради Європи № R(89)2 та Кодекс практики МОП про захист персональних даних працівників: понятійний апарат та сфера застосування актів; загальні принципи; одержання персональних даних; зберігання; використання і передача; індивідуальні і колективні права працівників.

Тема 11. Регулювання праці співробітників міжнародних організацій.

Регулювання трудових відносин між міжнародною та міжурядовою організацією та її персоналом. Автономія міжурядової організації, яка є суб'єктом міжнародного приватного права, щодо розгляду питань, які стосуються її внутрішньої діяльності. Особливий характер правосуб'єктності організації, на який не впливає ні місце укладення угоди ні місце виконання співробітником своїх обов'язків.

Трудові суперечки ООН та її спеціалізованих установ зі своїм персоналом розглядаються адміністративними трибуналами цих організацій. Компетенція Адміністративного трибуналу ООН щодо розгляду заяв, які стосуються порушень контрактів найма персоналу Секретаріату ООН або умов найму такого персоналу.

Зміст Положення про персонал співробітників Міжнародного бюро праці, інших міжнародних організацій, які визнали правомочність Трибуналу (ЮНЕСКО, Міжнародний союз електрозв'язку, Продовольча та сільськогосподарська організація, Всесвітній поштовий союз та ін.). Категорія міжнародних цивільних службовців, міжнародний характер їхньої відповідальності. Порядок найму персоналу, виплати зарплатні та інших грошових винагород, відрядження, пенсійне забезпечення, заборона обмеження щодо прав жінок та чоловіків брати участь у виконанні трудових функцій, конкурсний підбір персоналу. Інші умови праці: надання відпустки, дисциплінарна відповідальність працівника, години праці та відпочинку, медичних оглядів або медичного забезпечення, виплат різного роду компенсацій тощо.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Загальні положення міжнародного трудового права												
Тема 1. Поняття міжнародного трудового права, його предмет, метод та принципи	10	2				8	10	1				9
Тема 2. Історія розвитку міжнародного трудового права	10	2	1			7	10					10
Тема 3. Суб'єкти міжнародного трудового права	10	2	1			7	10					10
Тема 4. Джерела міжнародного трудового права Контроль за дотриманням міжнародних трудових стандартів та їх ефективність	10	2	1			7	10	1				9
Разом за розділом 1.	40	8	3			29	40	2				38
Розділ 2. Основоположні права і принципи в сфері праці												
Тема 5. Свобода об'єднання та дієве визнання права на ведення колективних переговорів	10	2	1			7	10		1			9
Тема 6. Скасування усіх форм примусової або обов'язкової праці. Дієва заборона дитячої праці	20	4	2			14	20	1	1			18
Тема 7. Недопущення дискримінації в галузі праці і занять	10	2	1			7	10	1				9
Разом за розділом 2	40	8	4			28	40	2	2			36
Розділ 3. Міжнародні трудові стандарти.												
Тема 8. Зайнятість.	10	1	1			8	10		1			9

Тема 9. Оплата праці.	10	1	1			8	10		1			9
Тема 10. Робочий час і час відпочинку. Здоров'я та безпечні умови праці (охорона праці). Захист персональних даних працівників.	10	2	1			7	10	1				9
Тема 11. Регулювання праці співробітників міжнародних організацій.	10	2				8	10	1				9
Разом за розділом 3	40	6	3			31	40	2	2			36
Усього годин	120	22	10			88	120	6	4			110

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин за формами навчання	
		денна	заочна
1.	Поняття міжнародного трудового права, його предмет, метод та принципи.		
2.	Історія розвитку міжнародного трудового права	1	
3.	Суб'єкти міжнародного трудового права.	1	
4.	Джерела міжнародного трудового права. Контроль за дотриманням міжнародних трудових стандартів та їх ефективність.	1	
5.	Свобода об'єднання та дієве визнання права на ведення колективних переговорів	1	1
6.	Скасування усіх форм примусової або обов'язкової праці. Дієва заборона дитячої праці.	2	1
7.	Недопущення дискримінації в галузі праці і занять.	1	
8.	Зайнятість.	1	2
9.	Оплата праці.	1	
10.	Робочий час і час відпочинку. Здоров'я та безпечні умови праці (охорона праці). Захист персональних даних працівників.	1	
	Разом	10	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми (види, зміст самостійної роботи)	Кількість годин за формами навчання	
		денна	заочна
1.	<i>Поняття міжнародного трудового права, його предмет, метод та принципи.</i> Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	8	9
2.	<i>Історія розвитку міжнародного трудового права.</i> Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	9
3.	<i>Суб'єкти міжнародного трудового права.</i> Вивчення теоретичного матеріалу (підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси). Вивчення установчих нормативних документів МОП: структура, компетенція робочих органів, регламент роботи. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	9
4.	<i>Джерела міжнародного трудового права. Контроль за дотриманням міжнародних трудових стандартів та їх ефективність</i> Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	10
5.	<i>Свобода об'єднання та дієве визнання права на ведення колективних переговорів</i> Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	9
6.	<i>Скасування усіх форм примусової або обов'язкової праці. Дієва заборона дитячої праці</i> Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	14	18

7.	Недопущення дискримінації в галузі праці і занять Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	9
8.	Зайнятість Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	8	9
9.	Оплата праці. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	9	9
10.	Робочий час і час відпочинку. Здоров'я та безпечні умови праці (охорона праці). Захист персональних даних працівників. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси). Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	7	9
11.	Регулювання праці співробітників міжнародних організацій. Вивчення теоретичного матеріалу (конспект лекцій, підручники, монографії, наукові публікації в періодичних виданнях, інформаційні ресурси) та нормативних актів ООН, МОП Ради Європи та ЄС. Підготовка до семінарських занять, цільові доповіді за погодженням з викладачем, підготовка до контрольної роботи та екзамену.	8	9
	Разом	88	110

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання розвивають можливості самостійної роботи і сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Видом індивідуального завдання з навчальної дисципліни є контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, які визначаються навчальним планом. Крім того, програмою передбачене виконання рефератів (есе) як різновиду наукової роботи здобувача. Індивідуальні завдання виконуються особою, яка навчається, самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника.

7. Методи навчання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовуються різноманітні методи навчання, вибір яких залежить від особливостей теми, форми заняття та слухацької аудиторії. Чинником вибору того чи іншого методу навчання є студентоцентризований підхід, спонукання студента до аналітичної та дослідницької діяльності, відповідність форми та методу навчання, особливості конкретної теми.

Пояснення - словесне тлумачення понять, явищ, принципів дії приладів, слів, термінів тощо. Використовують переважно під час викладання нового матеріалу, а також у процесі закріплення, особливо тоді, коли викладач відчуває, що студенти чогось не зрозуміли.

Розповідь - монологічна форма викладання. Застосовують її за необхідності викласти навчальний матеріал системно, послідовно – як правило, це лекційні заняття. Елементами розповіді є точний опис, оповідь, логічне обґрунтування фактів. *Науково-популярна розповідь* передбачає теоретичний аналіз певних явищ. *Описова розповідь* є послідовним викладенням ознак, особливостей предметів і явищ навколишньої дійсності (опис історії виникнення та розвитку того чи іншого явища). Кожен тип розповіді має забезпечувати виховний ефект навчання, ґрунтуватися на достовірних наукових фактах, акцентувати на основній думці, бути доступним і емоційним, містити висновки і зауваження.

Бесіда - метод навчання, за якого викладач за допомогою запитань спонукає студентів до відтворення набутих знань, формування самостійних висновків і узагальнень на основі засвоєного матеріалу – семінарські або практичні заняття. За призначенням у навчальному процесі розрізняють: *вступну бесіду* (проводиться під час підготовки до семінарського заняття або завдання щодо вивчення нового матеріалу); *бесіду-повідомлення* (ґрунтується переважно на спостереженнях, організованих викладачем на заняттях за допомогою наочних посібників, а також на матеріалах текстів наукових досліджень або документів); *бесіду-повторення* (використовують для закріплення навчального матеріалу); *контрольну бесіду* (вдаються до неї при перевірці засвоєних знань). За характером діяльності студентів виокремлюють: *репродуктивну бесіду* (спрямована на відтворення засвоєного матеріалу); *евристичну*, або *сократівську* (викладач запитаннями спонукає студентів до формулювання нових понять, висновків, правил, використовуючи набуті ними знання, спостереження); *катехізисну* (спрямована на відтворення тверджень, що потребують дослівного запам'ятовування). Ефективність будь-якого виду бесіди залежить від вмілого формулювання запитань, а також від якості відповідей, тобто їх повноти, чіткості, аргументованості.

Навчальна дискусія є публічним обговоренням важливого питання і передбачає обмін думками між студентами або викладачами і студентами. Вона розвиває самостійне мислення, вміння обстоювати власні погляди, аналізувати й аргументувати твердження, критично оцінювати чужі і власні судження. Під час навчальної дискусії обговорюють наукові висновки, дані, що потребують підготовки за джерелами, які містять ширшу інформацію, ніж підручник. Дискусія спрямована не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину. Такі дискусії можуть застосовуватися як в межах лекційного або семінарського заняття, так і організовуватися окремо – коллоквиум, круглий стіл тощо.

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни Міжнародне трудове право використовуються такі види контролю результатів навчання: вхідний, поточний протягом семестру, контрольна

робота, передбачена навчальним планом, підсумковий семестровий контроль у формі екзамену, відтермінований контроль.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням Міжнародного трудового права з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс (теорія держави і права, конституційне право, трудове право, міжнародне право). Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмам попереднього навчання. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування освітнього процесу.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять протягом семестру у формі усного опитування або письмового контролю на практичних, семінарських заняттях, лекціях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Результати оцінювання роботи студентів доводяться до відома студентів. Письмовий контроль забезпечує глибоку й всебічну перевірку опанування програмного матеріалу, за його допомогою одночасно контролюють значну кількість студентів. Усне опитування зазвичай проводиться на практичних заняттях. Його здійснюють за допомогою бесіди, відповіді студента, тлумачення певних теорій, ідей, поглядів професійних явищ тощо. Цей метод, завдяки своїй специфіці й характеру застосування, використовують і щоденно на планових заняттях, і на різноманітних перевірках.

Форми контролю з дисципліни Міжнародне трудове право включають виконання контрольної роботи, визначеної навчальним планом, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять) тощо.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання студента. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни. Семестровий контроль з дисципліни Міжнародне трудове право проводиться у формі семестрового екзамену. Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр з цієї дисципліни. Екзамен складають за екзаменаційними білетами, затвердженими кафедрою. Викладач повинен ознайомити студентів зі змістом екзаменаційних питань, зразком екзаменаційного білету на початку вивчення навчальної дисципліни. Максимальна сума балів, яку може набрати студент при складанні екзамену з навчальної дисципліни, складає 40.

Оцінка підсумкового контролю виставляється за національною шкалою як сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни Міжнародне трудове право та балів, набраних при складанні семестрового екзамену. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни Міжнародне трудове право, складає 100.

9. Схема нарахування балів

Денна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях, виконання індивідуального завдання
 $\Sigma 40$ – 40:

Формула обчислення

$$\Sigma 40 = \Sigma 1 / \Sigma 2 \times 8 \text{ (вісім)}$$

Примітка:

$\Sigma 40$ – сума максимальної кількості балів

$\Sigma 1$ – сума балів, що отримав студент за відповіді на семінарських заняттях.

$\Sigma 2$ – кількість семінарських занять протягом семестру.

8 – коефіцієнт

Контрольна робота (одна в семестр) – 20 балів

Поточний контроль та самостійна робота											Разом	Екзамен	Сума	
Розділ 1			Розділ 2				Розділ 3				60	40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	КР			
$\Sigma 40$											20			

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Заочна форма навчання

Загальна кількість балів – 100.

Кількість балів за залік – 40.

Кількість балів протягом семестру – 60:

Кількість балів за відповіді на семінарських заняттях $\Sigma 10$ – 10:

Формула

$$\Sigma 10 = T1 + T2$$

Контрольна робота (одна в семестр) – 50 балів

Поточний контроль, контрольна робота				Екзамен	Сума		
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота	Разом	40	100
T1	T2						
10				50	60		

Максимальна кількість балів, які студент може отримати протягом 3 навчального семестру на семінарських заняттях з навчальної дисципліни «Міжнародне трудове право» – 60, за рахунок усних та письмових відповідей на семінарських заняттях (до 5 балів за повну відповідь на поставлене питання та в сумі не більше 40 балів), написання контрольної роботи (до 20 балів), написання та захист реферату (до 10 балів – за бажанням студента).

Для допуску до складання підсумкового контролю студент має набрати на менше 10 балів.

Екзамен проводиться за розкладом у вигляді письмової роботи (тестова форма). На екзамені студент може отримати максимальну кількість балів – 40.

Підсумкова оцінка (бали) за вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне трудове право» у 3 семестрі виставляється за усні та/або письмові відповіді на семінарських заняттях, написання контрольної роботи, підготовку реферату, складання підсумкового контролю та в сумі складає до 100 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	для чотирирівневої системи оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	Незадовільно

Критерії оцінки успішності навчання

За результатами навчання студент має виявити:

на оцінку “відмінно”

- розуміння і розкриття у повному обсязі досліджуваних питань;
- вільне володіння спеціальною науковою термінологією у даній галузі знань та загальнотеоретичним понятійно-категоріальним апаратом;
- правильне розуміння предмета наукового дослідження і методологічних підходів галузі знань та їх місця в системі методологічних засобів теоретичної юриспруденції;
- чітке розуміння і вільне володіння теоретичними положеннями галузі знань і їх системними зв'язками в комплексі загальнотеоретичних юридичних наук
- уміння пов'язати теоретичні постулати з нормативними положеннями чинного законодавства та виявляти їх можливі колізії;
- уміння інтерпретувати теоретичні положення відповідно до проблем юридичної практики і виробляти конкретні пропозиції щодо її покращення;
- здатність виокремлювати наукові проблеми в межах проблематики навчального курсу та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- володіння основами наукового прогнозування;

на оцінку “добре”

- недостатньо повне розкриття теми;
- несуттєві помилки у визначенні понять і категорій, які кардинально не змінюють сутність викладеного питання;
- недостатньо чітке пояснення специфіки предмета і наукової методології галузі знань;
- труднощі у проведенні зв'язків теоретичних знань з юридичною практикою;
- допущені помилки у нормативному ілюструванні теоретичних положень;
- неповноту володіння теоретико-методологічним інструментарієм у розв'язанні практичних завдань;

на оцінку “задовільно”

- розуміння вивченого матеріалу на рівні основних положень лекційного курсу;
- наявність однієї-двох суттєвих помилок у визначенні понять і категорій;
- нечітке, таке, що потребує постійних уточнень, викладення навчального матеріалу;
- виникнення значних труднощів у інтерпретації науково-теоретичних положень щодо юридичної практики;
- значні труднощі у констатації проблем юридичної науки і практики у даній сфері;

на оцінку “незадовільно”

- нерозкриття теми;
- повне нерозуміння змісту наукових понять і категорій;
- наявність значної кількості суттєвих помилок, які спотворюють наукову картину досліджуваної проблеми;
- нездатність до проведення предметних смислових зв'язків між правовою наукою і юридичною практикою.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Шашкова-Журавель І.О. Міжнародне трудове право: навчальний посібник. Київ: ВД «Персонал», 2017. 190 с.
2. Міжнародне регулювання праці. Електронний навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Одеського інституту МАУП URL: <http://odessamaup.pp.ua/upload/editor/files.pdf>
3. Андріїв В.М. Міжнародне трудове право: навчальний посібник. Київ: ВД «Дакор», 2017. – 574 с.
4. Статут Міжнародної Організації праці / [Електронний ресурс] Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/993_154
5. Ковенції та рекомендації МОП. Текст / Офіційний веб-портал федерації профспілок України / [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.fpsu.org.ua/konventsiji-rekomendatsiji-mop>

Допоміжна література

1. Краснов Є. В. Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України Автореф. дис. канд. юрид. наук Спеціальність: 12.00.03 - 12.00.05 - трудове право; право соціального забезпечення Одеса, 2008.- 22 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1677/%20%20%20%20%20%20%20.pdf?sequence=1>
2. Чижмарь Ю.В. Сутність і зміст міжнародного трудового права / Науковий вісник публічного і приватного права. – Вип. 5. – Т. 1. – 2018 URL: http://nvppp.in.ua/vip/2018/5/tom_1/32.pdf
3. Яцкевич І. Поняття та особливості міжнародно-правового регулювання юридичних гарантій у сфері праці. – 2014 URL: https://www.researchgate.net/publication/315548631_Ponatta_ta_osoblivosti_miznarodno-pravovogo_reguluvanna_uridicnih_garantij_u_sferi_praci
4. Волохов О.С. Міжнародно-правове регулювання праці: поняття і принципи URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/64471/65-Volohov.pdf?sequence=1>
5. Nataliia O. Melnychuk, Liudmyla V. Kulachok-Titova and Denys H. Sevryukov et al. Conceptual principles of international cooperation in labour relations. *Work Organisation, Labour & Globalisation*. Vol. 16(2):158-172. DOI: 10.13169/workorgalaboglob.16.2.0158
6. Кулачок-Тітова Л.В. Реформування трудового законодавства України у світлі відповідності міжнародним трудовим стандартам / Л.В. Кулачок-Тітова // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна, Серія «Право», 2018. – Випуск 25. – С. 113-117.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Міжнародна організація праці. Офіційний сайт. URL: <http://www.ilo.org/moscow/lang--ru/index.htm>
2. Міжнародна організація праці // Постійне представництво України при ООН та інших міжнародних організаціях URL:доступу: <http://geneva.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/labour>
3. Міжнародна організація міграції (МОМ) Офіційний сайт. URL: <http://iom.org.ua/ua>

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю.

1. Поняття та предмет міжнародного трудового права. Співвідношення з національним трудовим правом.

2. Особливості методу міжнародного трудового права: диспозитивні та імперативні елементи. Спільне та відмінне з методом трудового права як галузі національної системи права. Застосування порівняльного методу в міжнародному трудовому праві.
3. Принципи міжнародного трудового права. Основоположні (фундаментальні) принципи міжнародного трудового права. Принципи національного трудового права.
4. Історія розвитку міжнародного трудового права: основні етапи та персоналії.
5. Створення та історія діяльності Міжнародної організації праці. Філадельфійська декларація відносно цілей і задач МОП.
6. Сучасне міжнародно-правове регулювання відносин в сфері праці. Зміна політики МОП після закінчення холодної війни.
7. МОП і проблема глобалізації. Програма гідної праці, Декларація МОП 2008 р про соціальну справедливість в цілях справедливої глобалізації.
8. Програма гідної праці МОП для України на період 2020-2024 рр.
9. Поняття та види суб'єктів міжнародного трудового права.
10. Міжнародні організації. МОП: структура та основні напрямки діяльності. Міжнародна асоціація соціального забезпечення.
11. Всесвітня організація охорони здоров'я; Всесвітня торгова організація; Організація економічного співробітництва і розвитку; регіональні міжнародні організації як суб'єкти міжнародного трудового права.
12. Міжнародні профспілкові організації та міжнародні об'єднання роботодавців як учасники міжнародних відносин.
13. Поняття та класифікація джерел міжнародного трудового права. Співвідношення міжнародного і національного трудового права.
14. Види джерел міжнародного трудового права за кількістю учасників. Універсальні та регіональні акти.
15. Акти Ради Європи, Європейського Союзу, Північноамериканська угода про співробітництво в сфері праці, Меркосур як джерела міжнародного трудового права.
16. Класифікація актів МОП за статусом та за змістом. Процедури, пов'язані з актами МОП.
17. Класифікація джерел міжнародного трудового права за формою акта: міжнародні договори; Jus cogens; національне законодавство; рекомендаційні міжнародні акти; міжнародні колективні договори та угоди; корпоративні акти багатонаціональних корпорацій; кодекси поведінки неурядових організацій.
18. Механізм контролю за дотриманням міжнародних трудових стандартів. Ефективність міжнародних трудових норм.
19. Правові акти про свободу об'єднання та визнання права на ведення колективних переговорів ООН, МОП, регіональних та національних актах. Норми українського національного законодавства про свободу об'єднання.
20. Колективні переговори і укладання колективних договорів як предмет міжнародних трудових норм та національного законодавства.
21. Мирні процедури вирішення трудових спорів між учасниками соціального партнерства. Страйки та локауті як засоби захисту роботодавців та працівників.
22. Правові акти про заборону рабства та примусової праці: міжнародно-правові та національного законодавства. Легальні визначення примусової праці в конвенціях МОП.
23. Проблема дитячої праці в сучасному світі. Конвенція МОП 1973 р. про мінімальний вік № 138 та Рекомендація № 146. Конвенція 1999 р. про найгірші форми дитячої праці № 182. Рекомендація № 190.
24. Правові акти щодо заборони дискримінації в сфері праці. Дискримінація в трактовці Конвенції МОП 1958 р. про дискримінацію в сфері праці і занять № 111 та критерії дискримінації.
25. Міжнародні акти щодо права на працю і захист від безробіття. Конвенції та рекомендації МОП щодо політики в галузі зайнятості.

26. Міжнародні акти щодо оплати праці. Правове регулювання оплати праці в національному законодавстві, мінімальний розмір оплати праці, індексація.
27. Акти МОП про безпеку та гігієну праці. Еволюція міжнародного підходу до безпеки і гігієні праці.
28. Рекомендація Ради Європи № R(89)2 та Кодекс практики МОП про захист персональних даних працівників.
29. Регулювання трудових відносин між міжнародною та міжурядовою організацією та її персоналом.
30. Трудові суперечки ООН та її спеціалізованих установ зі своїм персоналом.
31. Зміст Положення про персонал співробітників МБП. Категорія міжнародних цивільних службовців. Порядок найму персоналу.